

O'zbekiston Respublikasi
IV nashri

POSTDA

2010-yil

Pa	Ju	Sh	Ya	Bu	Se	Ch	Pa	Ju	Sh	Ya	Bu	Se	Ch	Pa	Ju	Sh	Ya	Bu	Se	Ch	Pa	Ju	Sh							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31

ИЮЛЬ

Gazeta 1930-yil 12-maydan chiqa boshlagan • E-mail:urmvd@inbox.uz • №28 (3869)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

**Қирғизистон Республикаси жанубида содир этилган фажиали
вөкөзлар ақибатида жабр чекканларга инсонварварлик
ёрдамини кўрсатишда алоҳидв хизмат қилган Андижон
вилояти фаоллари, давлат ва жамаат ташкилотлари
вакилларининг бир гурӯхини мұкофатлаш тўғрисида**

«Содик хизматлари учун» медиали билан

Халқимизга хос юксак гуманизм, бағрикенглик ва
мехр-муруват фазилатларни амалда яна бир бор
намоён этиб, кўмакка мухтоз булган инсонларга ҳар
томонлама бегарас ёрдам кўрсатища ўзин аямас-
дан хизмат қилган, юртимизда тинчик ва баркарор-
ликни мустаҳкамла ишига муносиб хисса кўшиб
кеялётган кўйидагилар мұкофотлансан:

«Фидокорона хизматлари учун» ордени билан

Зайдинова Гулсораҳон Шералиевна – Андижон шаҳидаги 4-сон маҳалла фуқаролар йигини ра-
исининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тар-
бия масалалари бўйича маслаҳатчиси

Тожиматова Ходяҳон Турсиновна – Жалолку-
дук туманинг «Бештош» кишилек фуқаролар йигини
раиси

«Мехнат шуҳрати» ордени билан

Абдулаева Феруза Нанижоновна – Кўргонте-
па туманинг хокими ўринбосари, туман хотин-қизлар
қўмитаси раиси

Абдурахмонова Роила – Республика «Маҳалла»
хайрия жамғармасининг Андижон вилояти, Пахтаобод
туманинг бўйинчи маслаҳатчиси

Тўйчиева Матлубаҳон Камолдиновна – Бўз тум-
маннинг хокими ўринбосари, туман хотин-қизлар куми-
таси раиси

Эргашов Авазхон Якубжонович – Кўргонтепа
туманинг хокими

Юсупов Машариф – Андижон вилояти хокими
гинастикада мұкофатлашып туради

«Дўстлик» ордени билан

Ваҳобжонова Ойдин Ваҳобовна – Республика
Мазнавият тарғиби марказининг Андижон вилояти
бўйинчи масъул котиби

Кимсанова Замираҳон – Пахтаобод туманинг
«Дав садоси» газетаси бўш мухаррири

Курбонова Арапатон Тошпўлатовна – Мар-
ҳамат туманинг Т.Мирзазов номидаги маҳалла фу-
қаролар йигини раисининг диний маърифат ва маъ-
навий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳат-
чиси

Рахматова Фируза Ҳасанбоевна – Асака шах-
ридаги «Ўзбекистон» маҳалла фуқаролар йигини ра-
иси

Сидикова Фотима Абдумуталибовна – Ўзбекистон
Карточка мунисипалитетининг «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракатининг
Кўргонтепа туманинг кенгаси раиси

Хусанова Мунисон Акбаралиевна – Жалолку-
дук туманинг ҳокимилиги олига, оналик ва болаликни
ижтимоий муҳофаза қилиш бўйича бўш мутахассиси

Шаропов Анвар Қурбонович – Ўзбекистон Респу-
бликаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Эргашева Муассар Тиллаковна – Кўргонтепа тум-
анинг «Кўштепа» қишилек врачлик пункти мудири

Якубова Нигора Камалдиновна – Андижон ви-
лояти ҳокимининг ўринбосари, вилоят хотин-қизлар
қўмитаси раиси

«Жасорат» медали билан

Ботиров Икболжон Кобилжонович – Ўзбекистон
Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Жалилова Маймурда Абдурасуловна – Андижон
вилояти ички ишлар бошқармаси катта тезкор
вакили

Насирдинов Талят Пўлатович – Ўзбекистон
Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Умризаков Ҳуршидбек Ҳамидови – Ўзбекистон
Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Заралиев Бобиржон Толибжонович – Андижон
вилояти фавқулодда вазиятлар бошқармасининг ава-
рия-кутқарув отряди ҳайдовчи-кутқарувчиси

Йўлдошев Ҳусанбай Қосимович – Жалолкудук
туманинг «Кашқар» маҳалла фуқаролар йигини по-
спонслари сардори

Талипов Баҳодир Абдурасулович – Ўзбекистон

Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Хуршидбек Ҳамидови – Ўзбекистон

Республикаси Миллий хавфсизлик хизмати ходими

Заралиев Бобиржон Толибжонович – Андижон

вилояти фавқулодда вазиятлар бошқармасининг ава-
рия-кутқарув отряди ҳайдовчи-кутқарувчиси

Йўлдошев Ҳусанбай Қосимович – Жалолкуdук
туманинг «Кашқар» маҳалла фуқаролар йигини по-
спонслари сардори

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Тошкент шаҳри,
2010 йил 5 июль

И. КАРИМОВ

Республика ахолисининг даро-
мадлари ва турмуш даражасини
янада муттасил ошириб бориши,
фуқароларга ихтимой маддади
кучтириши максади:

1. 2010 йилнинг 1 августидан
бошлаб бюджет мұассасалар ва
ташқилотлар ходимларининг иш
ҳақи, пенсиялар ҳамда ижтимоий
нафақалар, стипендиялар мінди-
ри ўтса хисобда 1,2 баравар оши-
рискен;

2. 2010 йилнинг 1 августидан
бошлаб Ўзбекистон Республика-
си худудида энг кам:

иш ҳақи – ойига 45 215 сўм;
ёшга доир пенсиялар – ойига
88 845 сўм;

ягона тариф сектаси бўйича
бошланғич (нулинчи) разряд –
ойига 45 215 сўм;

балалидадан нигоронларга бери-
ладиган нафара – ойига 88 845 сўм;
зарур иш стажига эга бўлмаган

кекса ёшдаги ва меҳнатга лаё-
катига фуқароларга бериладиган
нафака ойига 54 265 сўм мінди-
рида бўлгилансан.

3. Белгилаб кўйилсинки, иш
ҳақига кўйиладиган устама ва
муроҷа оширилиши уларнинг
амалдаги конун ўхжатларига муво-
фиқ кўйиладиган ташкилотларни
инибатни оширилади, бунда 1991 йилнинг
1 январигача ва ундан кейинги
йилларда тайинланган пенсия-
ларнинг міндири тенглайтирили-
ши назарда тутилади.

Ўзбекистон Республикаси Молия
вазирилги оширилди, міндири
нафасалар билан биргаликда пе-
нсиляр, нафақалар, стипендиялар,

бюджет мұассасалары ва таш-
қилотлари ходимларининг иш
ҳақига оширилиши 90 физ мінди-
рида бўлгиланган келиб чиқсан

ходимларни оширилди;

4. Белгилансан, 2010 йил
1 августидан бошлаб барча турдаги
пенсияларни кўйиладиган тарбия-
лаётган оналарга, болали оилас-
ларга бериладиган міндири мінди-
рида 1,2 баравар оширилди;

5. Белгилансан, 2010 йил
1 августидан бошлаб барча турдаги
пенсияларни кўйиладиган тарбия-
лаётган оналарга, болали оилас-
ларга бериладиган міндири мінди-
рида 1,2 баравар оширилди;

6. Белгилаб кўйилсинки, иш
ҳақига кўйиладиган устама ва
муроҷа оширилиши уларнинг

ходимларининг иш ҳақига ошири-
ларни оширилди;

7. Белгилаб кўйилсинки, иш ҳақига ошири-
ларни оширилди;

8. Ўзбекистон Республикаси
Президентининг 2009 йил 16 но-
вемврида ПФ-4152-сонли Фармон-
да мазкур Фармонда белгилан-
ган энг кам иш ҳақига мувофиқ,

ишилб қараш сафарини оширилди;

9. Ўзбекистон Республикаси
Адлия вазирилги бир ой муддатда

конун ўхжатларига ўзбуғаш Фармон-
да мазкур Фармонда келиб чиқсан

ходимларни оширилди;

10. Мазкур Фармонда мазкур Фармон-
да мазкур Фармонда келиб чиқсан

ходимларни оширилди;

11. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

12. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

13. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

14. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

15. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

16. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

17. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

18. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

19. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

20. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

21. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

22. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

23. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

24. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

25. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

26. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

27. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

28. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

29. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

30. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

31. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

32. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

33. Ўзбекистон Республикаси
Молия вазирилги оширилди;

ТАЙИНАНДИЛАР

Ўзбекистон Республикаси ИИБ Шахсий таркиб бўйича маҳсус инспекцияси бошлиғи, полковник Нодир Тахиртдинови САЙФУТИНОВ.

Нодир Тахиртдинович Сайфутдинов 1970 йилда туғилган. Маълумоти олий, Тошкент Давлат юридик институтини тамомлаган. Ички ишлар идораларида хизматни 1991 йилда Тошкент вилояти Чиноз тумани ИИБ ПХК взводининг милиционер-хайдовчиси лавозимидан бошлаган. 1991-1996 йillardа Тошкент вилояти ИИБ кадрлар бўлими инспектори, ШТБИХ инспектори, вилоят ИИБ хузуридан оддий ва кичик бошлиқлар таркибининг бошланғич тайёрларлик мактаби ўқитувчи, ШТБИХ инспектори, 1996-2010 йillardа республика ИИБ ШТБИХ инспектори, МТБ катта инспектори, бўлим бошлигининг ўринбосари, Тошкент шаҳар ИИБ ЖКБ тезкор вакили, ЖКБ ва УЖКБ катта тезкор вакили, бўлим бошлигининг ўринбосари, Тошкент шаҳар ИИБ ЖКБ ва ТККБ бўлим бошлиги лавозимларида хизмат қилган.

Ўзбекистон Республикаси ИИБ Академияси бошлигининг биринчи ўринбосари, подполковник Муроджон Турсунбасевич ТУРГУНОВ.

Муроджон Турсунбасевич Тургунов 1970 йилда туғилган. Маълумоти олий, ИИБ Академиясини тамомлаган. Ички ишлар идораларида хизматни 1991 йилда ИИБ ЖИЗББ ЖИЗМ харбийлаштирилган ўтириш бўлинмасининг ўтиришчиси, ШТБИХ инспектори, 1996-2010 йillardа Тошкент шаҳар С. Рахимов тумани ИИБ ЖКБ тезкор вакили, ЖКБ ва УЖКБ катта тезкор вакили, бўлим бошлигининг ўринбосари, Тошкент шаҳар ИИБ ЖКБ ва ТККБ бўлим бошлиги лавозимларида хизмат қилган.

Қашқадарё вилояти Карши шаҳар ички ишлар бўлими бошлиғи, майор Самад Терикулович ТУРДИЕВ.

Самад Терикулович Турдиев 1975 йилда туғилган. Маълумоти олий, ИИБ Академиясини тамомлаган. Ички ишлар идораларида хизматни 1996 йилда Карши шаҳар ИИБ хузуридаги кўриқлаш бўлими милиционери лавозимидан бошлаган. 1998-2010 йillardа Карши шаҳар ИИБ ЖТСХ инспектори, ЖКБ ва УЖКБ тезкор вакили, катта тезкор вакили. Гузор тумани ИИБ бошлигининг биринчи ўринбосари, Дехонбод тумани ИИБ бошлигининг биринчи ўринбосари, Фуқаролик хуқуқи фанлари кафедраси бошлиғи, Инсон хуқуқлari назарияси ва амалиёти кафедраси бошлиғи лавозимларида хизмат қилган.

Муқаддас ҳужжат

ПАСПОРТИМИЗ – ФУРУРИМИЗ, ФАХРИМИЗ

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Четта тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ ходимлари профилактика инспекторлари ҳамда бошка соҳавий хизматлар ҳамкорлигига паспорт-виза тизимини тақомиллаштириш максадидан бир катор хайдар ишларни амалга оширишмокда. Шахсий таркиб зиммасига Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий фуқаролари белгиланган вақтда паспорт билан таъминланishi, муайян манзилда рўйхатдан ўтказилиши, хорижга чиқиш-келишини ташкиллаштириши, хорижий давлатлар фуқаролари ва фуқаро-

лиги бўлмаган шахсларнинг Тошкент шаҳрига келиши, яшашни таъминлаш каби бир канча вазифалар юқлатилган. Жойларда фуқароларга паспорт бериш ва бошка масалалар юзасидан қабул ташкиллаштирилмоқда.

Найман маҳалласида ўтказилган тадбирда 25 нафар 16 ёшга тўлған ўйигит-қизларга фуқаролик паспорти тантаналини равишда берилди. Ёшлар фуқаролиқ паспортига эга бўлиш накадар шараги эканлигини диданд хис этиши.

Бу каби тадбирларнинг

аҳамияти катта. Баркамол авлод йилида паспорт олиш баҳтига мусасса бўлаётган ёшлар фарҳ туйгуларини тўйишади. Улар келгусида ўқиша ҳам, меҳнатда ҳам фаол бўлишига, юртимиз фуқароси сифатida эса ёнг аввало комил инсон, Ватанимиз равнақига ўз хиссаларини кўшишга иштиладилар.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Оромгоҳда ёнгиг хавфизили

тўхтанини ўтиришади.

Бу каби тадбирларнинг

аҳамияти катта. Баркамол авлод йилида паспорт олиш баҳтига мусасса бўлаётган ёшлар фарҳ туйгуларини тўйишади. Улар келгусида ўқиша ҳам, меҳнатда ҳам фаол бўлишига, юртимиз фуқароси сифатida эса ёнг аввало комил инсон, Ватанимиз равнақига ўз хиссаларини кўшишга иштиладилар.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри.

Суратда: (1-бетда) Учтепа тумани ИИБ ХЧК ва ФРБ бошлиғи подполковник Тўлкин Аҳмадиев ёшларга фуқаролик паспортини топшираяти.

Самариддин ХАЛИЛОВ.

</div

Маърифат дарси

Оила сўзи арабча «оил» сўзидан келиб чиқкан бўлиб «аёлманд», «ниёзманд» маъноларининг англатиши изоҳи лугатларда келтирилган. Янги тузишган беш жилдик «Ўзбек тилининг изоҳи лугати» учунчи китобида ҳам бу сўзининг арабчалиги таъкидланди, унинг беш маъноси фарқланган. Баш маъноси: «Эр-хотин, уларнинг бола-чақалари ва энг яқин түғишганларидан иборат бирга яшовчи кишилар мажмуи, хонадон». Иккичиси – кўчма маънода: «Бир мақсад, маслак бирлашган кўп кишилар, халқлар, мамлакатлар». Бешинчи маъноси жонли сўзлашув тилида «рафиқа, хотин».

Оила тарихий категория сифатида, энциклопедик адабийларда қайд этилганидек, «кишиларнинг табиий-биологик (жинси) муносабатлар, бола тувиш), иктисидай (мулкий муносабатлар, ўй-рўзгорни бошқарши), хукукий (масалан, никони давлат йўли билан кайд этиши), маънавий (эр-хотин, ота-она ва болалар ўртасидаги меҳр-мухаббат тувиши ва башка) муносабатларга асосланган ижтимоий бирлиги» бўлиб, унинг химла-хил шакллари ва кўп кирилларни вазифалари мажуд ишлаб чиқариш ва ижтимоий муносабатларнинг табиятга, жамияти маънавияти ва мадданий тарбиятнинг дарахсига боғлиқ ҳолда юзага келгани баён килинган.

Оила кишилик жамиятининг ижтимоий пойдворий эканни Юртбошимизнинг «Юксак маънавият – ёнгилмас кўн» асаридаги «Ақли росо ҳар кайси инсон яхши англайдики, бу ёргу дунёда ҳаёт бор экан, оила бор. Оила бор экан, фарзанд деб атамлини бебаҳо неъмат бор. Фарзанд бор экан, одамзот хамиша эзгу орзу-интилишлар билан яшайди.

Шу ҳақиқатдан келиб чиқкан холда ёшларимизни ҳар томонима соғлон ва баркамол этиб тарбиялаш, ҳаёт абадийлиги, авлодлар давомийларига таъминлайдиган маънавияти истардим», – деб таъкидлагани юртимизда оила нуғузини ошириш масаласига давлат сиёсатининг энг муҳим ва устувор йўналиши сифатида доимий эътибор берилётганини билдиради.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясида оиласининг ижтимоий мақоми ва шу асосида Оила, Фуқаролик, Ўй-жой кодекслари ва бошқа зарур конун хужижатларни қабул килингани оила бўйича хукукий асослар яратилганинг далиллариди.

Аждодларимизнинг бир неча минг йиллик ҳаёт кутиашлари ва тарихий тажрибаларидан келиб чиқиб оиласидаги барқарор мухит, ахил-иноклик, катта-кичинлик бир-бира бўлган самимий меҳр-мухаббат, ўз вактида ота-оналарнинг фарзандларига қаттиқўл, талабчан бўлиб, мургак қалпрага эзгулик ургуни қадшиб, келгусида ҳам ақлан, ҳам жисмонан баркамол, имли, ҳунарни инсон бўлиб вояж етказиш ҳақидаги фикрларини ўрганиб, оила аъзолари, айниқса, фарзанд тарбиясига кўллаш ижобий ва максадга мувофиқ бўлади.

Ота-оналарнинг ўзини фарзанди тарбияси учун ҳар куни, ҳар соат, ҳар дақиқада шахсий намуна эканни англамаслиги.

Фарзанднинг кандай одам бўлиши кимга боғлиқ? – деган саволга айрим ота-оналар: «Пешонасида нима бўлса, шу бўлади-да» деб бепарво бўладилар. Фарзандларининг қандай касб-хунарга мойиллиги билан кам қизиқидилар. Им олиши учун зарур китобларни ёки бирор ҳунарни ўрганимочи эканни айтганда махаббат ва меҳрибонлик соҳта асосдан юзага келтирадилар. Бунинг натижасида бола ҳамма вақт атрофида маблағларини аյшади, ҳафсаласизлик қуладилар. Вакти келгандаги айб-

уларнинг фарзанди шахси билан кизиқиши, ўсиб бораётган эътижёларини ўрганиб, бошқариб, қондириб борисида оширади. Оиладан, ҳаётда ота-онанинг обрўсини туширувчи сабабларни кўриб ўтамиш.

Ота-оналарнинг ўзини фарзанди тарбияси учун ҳар куни, ҳар соат, ҳар дақиқада шахсий намуна эканни англамаслиги.

Фарзанднинг кандай одам бўлиши кимга боғлиқ? – деган саволга айрим ота-оналар: «Пешонасида нима бўлса, шу бўлади-да» деб бепарво бўладилар. Фарзандларининг қандай касб-хунарга мойиллиги билан кам қизиқидилар. Им олиши учун зарур китобларни ёки бирор ҳунарни ўрганимочи эканни айтганда махаббат ва меҳрибонлик соҳта асосдан юзага келтирадилар. Бунинг натижасида бола ҳамма вақт атрофида маблағларини айшади, ҳафсаласизлик қуладилар. Вакти келгандаги айб-

ни замонага, мактаб ўқитувчилари, маҳаллага тўнкайдилар, аммо бермаган тарбия, эммаган николларидан мева кутадилар.

Ота-она, оила аъзолари орасида фарзанд олдига кўйладиган тарбиявий табалларда яқидилкетишмаслиги.

Фарзанд тарбиясида ота-онанинг ахлилги, яқидилки алоҳида ахаммиятга эга. Кўп ҳолларда оиласининг маънавий-тарбиявий таъсири она хисобланади. Чунки инсонлар ахлоқ, тарбия хусусида оналардан бошқа ҳеч кимга бўлшилар. Она боласи унга ўн марта гап қайтаргини отага айтади. Ўн биринчисин бирини марта, деб айтади. Онанинг фарзандига бўнайди «кечиримлик меҳри» унинг ўзига қарши ишлётганини кўп ҳолларда англаб етмайди.

Фарзанднинг кундаклик ҳаётида ги режасаслики, тартибасизлик, аниқ мақсадга йўналтирилмаганлики.

Изил тарбиячилик – боланинг кундаклик ҳаёт тарзини тўғри ташкил этишади бошланади. Бола кайси вактда бogaчага, ўқиши, тўғракларга бориши, ўйига қайтиши, даро тайёрлаши, ўртоқлари билан ўйнаши, ўй юмушларига қарашишлари, оила аъзолари билан сўхбат, дам олиш

бўлишлари керак деган холосага келди ва талаб кўла бошлади.

Миллий қадриятларга ҳурмат хиссисин шакллантиришида изчиликнинг етишмаслиги.

Шарқ донишмандлари: Ҳар қандай халқлар олийхоноблигина уч фазилат билан билди олса бўлади: бирини – одамларнинг саломлашиш одобидан, иккини – қасб-хунарларидан, учини – мархумларнинг қабрларини қандай ахволда тушишларидан, дешиган.

Шарқона ахолий қондилар сифатида, ўзбек халқининг миллий урду оdatларида ҳар бир инсонда оқиллик ва эътиодлик, шарм-ҳаёт ва орномуслик, зиyraklik ва фарасатлилик, ҳоллили ва по-кизалик, вазмиллик ва улуворлик, меҳнатсеварлик, билимга, устоzlарга, ота-она ги ҳурмат ва меҳрибонлик каби маънавий-ахлоқий фазилатлар мухассаслашган бўлишига алоҳида эътибор берилган. Маънавий поклик – бу ахлоқнинг тамал тошидир, – деб эътироф этилган.

Маданиятнинг, маънавиятина, инсонийликнинг оиласидаги фарзандларга ҳурматирилмаганлики. Изил тарбиячилик – боланинг кундаклик ҳаёт тарзини тўғри ташкил этишади бошланади. Бола кайси вактда бogaчага, ўқиши, тўғракларга бориши, ўйига қайтиши, даро тайёрлаши, ўртоқлари билан ўйнаши, ўй юмушларига қарашишлари, оила аъзолари билан сўхбат, дам олиш

кўтариб келдингизми? Сиз шу ишларнинг билан ўзингизни эркак деб хисоблайсизми? Хотига бошим билан сиздан кўпроқ пул топаман. Чидасанги ўйланинг эди», – деб шалакалик килади. Ёки ота ошхўлидика таомларнинг бундай ишларини қандай бахолаш мумкин? Ёки фири-ҳаёти машшат, ичилик, фахфаҳа берилган оналар тарбиялаган фарзандларни кела-жақда қандай шахс бўлиб етишади? Ахлоқан тубланлашган киши асло ҳолол, пош бўлмайди.

«Куш уясида кўрганини килади»

Ҳутияни тушуниши исташмайди. Ойлада катталар кийинни маданиятида фарзандлар тарбиясига салбий таъсири килишига кўп ҳолларда этибкорсизлик киладилар.

Фарзандига вайда бериб бахармаслик, кўп ҳолларда алдага берилиш.

«Бизлар буюрган ишларни ўз вактида бахарсанг, фалон нарсани олиб берамиш», деб вайдалар бериб, алдаб, бахармаган ота-оналар «бахаларим ҳурмат киммайдилар, обрайим йўк», деб нолийдилар. Боланинг онгидаги «катталар доим вайдалар берисишиб, алдаб бахаримаслик салбукларни тушунишни фарзандонгидаги мустаҳкамлапни, ривожланиб боришини тушунишармикан? Бундай ойлада вояж етган бола ҳам ёлғон гапирадиган, алдоқчи, бирорнинг хакими кетадиган булади.

Таълим муассасалари билан таълим-тарбия жаёнларида ҳамкорлик килишдан ўзини четга олиши.

Айрим оталар фарзандларни нечанинчи синфда ўқиши, синф раҳбарни кимлигини билмайдилар, аммо «тарбия» маънавиятина таълим муассасасалдаги ўқитувчиларга, фарзанди олдида мансаби, бойлигини пеш килиб, боясини ҳаддан ошириб мактаси, эркалатишлари, ўқитувчиларга ҳурматирилмаганлики.

«Биз кийнагланмиз, болаларимиз давримизда яйраб, ўйнаб ўясин», – деб ҳаддан ташкири ўйлаб кўрамикинлар. Уйда ошкора ичклиликозлини.

Базыни оталар гап-гаштаклардан маънавиятина ҳам тайёр: «йигитчилик, кайчиликда бўлади-да» – деб кўяди. Ойладаги бундай ахвол фарзандлар тарбиясига қандай таъсири килишини ўйлаб кўрамикинлар.

Ота-оналар ўз даврида билим, хунарни кийинчилик билан эгаллаган кундакликда эътиорада бўладилар. Базыни оталар гап-гаштаклардан спиртили ичимилларни кандай кишиларни тушунишни таълимнига олиб кирди. Ўйга меҳмон чакрилганда устрипн ўғилларига дўкандан спиртили ичимилларни кандай кишиларни ўбрадилар. Базы ҳолларда ўзларининг ўғилларига дўкандан спиртили ичимилларни кандай кишиларни ўбрадилар. Ўсмир меҳмонларга чой олиб кирганда «қани ота ўйил, сиз ўнга мактабни кишиларни тушунишни таълимнига олиб кирди» деб ҳаддан зиёд эркалатидар. Базы ҳолларда ўзларининг ўғилларига дўкандан спиртили ичимилларни кандай кишиларни ўбрадилар. Ўсмир меҳмонларга чой олиб кирганда «қани ота ўйил, сиз ўнга мактабни кишиларни тушунишни таълимнига олиб кирди» деб ҳаддан зиёд эркалатидар.

Хозирги кунда аёлларнинг гап йиғини ўқишиларни кўпайтиб берилади. Базы ҳолларда ўзларининг ўғилларига дўкандан спиртили ичимилларни кандай кишиларни ўбрадилар. Ўсмир меҳмонларга чой олиб кирганда «қани ота ўйил, сиз ўнга мактабни кишиларни тушунишни таълимнига олиб кирди» деб ҳаддан зиёд эркалатидар.

Тарбиядаги миллий гурур, вижданийлик, алоб, мағуравий оғлилик, ватаннарвонлик, мулокот маданиятини киши ижобий хислатларга ҳамда боясини ҳаддан ошириб мактаси, эркалатишлари, ўқитувчиларни тушунишни таълимнига олиб кирди. Ҳар қандай ҳолатда отаси, онаси фарзандни доим яхши, ҳад ӯқитувчина мениси мажоратлаши боласининг талталий кетишига сабаб бўлиши ташкишидан кутуп олмайдилар. Мактаб, академик лицей ва касб-хунар коллежларидаги ўқитувчилари ўкувчина дарсга ўз вактида катнашмайтиши ёки дафтар, китобини олиб келмаётгани, интизоми тўғрисидан эътиорада бўлади. Катнашмайтиши ўнга ташкишидан кутуп олмайдилар.

«Биз ӯқитувчина ёмон кўргани фақат менинг болам, бошқаларнинг боласини мактагани-мактаги, ёки онаси мактаганини ўйнайди. Ҳолларидаги ўқитувчиларни ўнга ташкишидан кутуп олмайдилар.

Ота-оналар ўз даврида ишларни ташкишидан кутуп олмайдилар. Базы ҳолларда ўзларининг ўғилларига дўкандан спиртили ичимилларни кандай кишиларни ўбрадилар. Ўсмир меҳмонларига чой олиб кирганда «қани ота ўйил, сиз ўнга мактабни кишиларни тушунишни таълимнига олиб кирди» деб ҳаддан зиёд эркалатидар.

Фарзандларни ҳаддан зиёд «зомановий мода»да кийинтириш, ясантиниши ёки бошқа миллий, диний маданияти асосида кийинтиришни ўйнайди.

Таълим муассасалари ўкувчиларни ўқитувчиларни ташкишидан кутуп олмайдилар. Ота-оналарни ташкишидан кутуп олмайдилар. Базы ҳолларда ўзларининг ўғилларига дўкандан спиртили ичимилларни кандай кишиларни ўбрадилар. Ўсмир меҳмонларига чой олиб кирганда «қани ота ўйил, сиз ўнга мактабни кишиларни тушунишни таълимнига олиб кирди» деб ҳаддан зиёд эркалатидар.

Фарзандларни ҳаддан зиёд «зомановий мода»да кийинтириш, ясантиниши ёки бошқа миллий, диний маданияти асосида кийинтиришни ўйнайди.

Базы ҳолларда ўзларининг ўғилларига дўкандан спиртили ичимилларни кандай кишиларни ўбрадилар. Ўсмир меҳмонларига чой олиб кирганда «қани ота ўйил, сиз ўнга мактабни кишиларни тушунишни таълимнига олиб кирди» деб ҳаддан зиёд эркалатидар.

Муҳаммад КУРОНОВ, Республика илмий-амалий маркази раҳбари, педагогика Фанлари доктори, профессор.

Акрам АКМАЛОВ, педагогика Фанлари номзоди, доцент.

НАМУНАДИ ОИЛА: У КАНДАЙ БЎЛИШИ КЕРАК?

хам, интихоси ҳам, аввали-ю охири ҳам, бутун мазмани

